

JOURNAL of SOCIAL and HUMANITIES SCIENCES RESEARCH (JSHSR)

Uluslararası Sosyal ve Beşeri Bilimler Araştırma Dergisi

Received/Makale Geliş 01.12.2021
Published/Yayınlanma 31.01.2022
Article Type/Makale Türü Research Article

Citation/Alıntı: Cengiz, C., Yıldırım, Y., Sönmez, F., Yılmaz, F. & Kaya, M. (2022). Türkiye ve İspanya eğitim sistemlerinin karşılaştırılması. *Journal of Social and Humanities Sciences Research*, 9(79), 68-77.
<http://dx.doi.org/10.26450/jshsr.2912>

Cengiz CENGİZ
<https://orcid.org/0000-0001-9467-5989>
MEB, Diyarbakır / TÜRKİYE

Yunus YILDIRIM
<https://orcid.org/0000-0003-4967-3188>
MEB, Diyarbakır / TÜRKİYE

Fırat SÖNMEZ
<https://orcid.org/0000-0002-1908-9135>
MEB, Diyarbakır / TÜRKİYE

Fuat YILMAZ
<https://orcid.org/0000-0002-7326-6948>
MEB, Diyarbakır / TÜRKİYE

Meryem KAYA
<https://orcid.org/0000-0002-1250-5271>
MEB, Diyarbakır / TÜRKİYE

TÜRKİYE VE İSPANYA EĞİTİM SİSTEMLERİNİN KARŞILAŞTIRILMASI COMPARISON OF TURKISH AND SPAIN EDUCATION SYSTEMS

ÖZET

Ülkelerin eğitim sistemleri farklılık arz etmektedir. Her ülke kendi eğitim sisteminden sorunlarla karşılaştığında farklı ülkelerin sorunları nasıl çözdüklerini araştırma gereği duymaktadırlar. Dolayısıyla karşılaştırmalı eğitim araştırmaları ön plana çıkarmıştır. Bu araştırmanın temel amacı, Türkiye ve İspanya eğitim sistemlerindeki okul türlerini karşılıklı olarak incelemektir. Bu amaçlar çerçevesinde; her iki ülkede de zorunlu değildir. İspanya'da Çocukların yaşamının ilk ayından 6 yaşına kadar okul öncesi eğitim devam eder. 0-3 yaş ve 3-6 yaş grubundaki çocukların devam ettiği eğitim dönemidir. Türkiye'de ise 5,5 yaşına kadar olan çocukların eğitimin kapsar ve zorunlu değildir. İspanya'da İlkokula başlama yaşı 6'dır. İlkokullar 6 yıl sürelidir. 1. ve 2. sınıfların oluşturduğu 1. devre, 3. ve 4. sınıfların oluşturduğu 2. devre ve 5. ve 6. sınıfların oluşturduğu 3. devreden oluşur. Bu da ortaokulu içine alan bir süreçtir. Okullaşma oranı %99'dür. Türkiye'de ise İlkokula başlama yaşı 5,5'dir ve 4 yıl sürelidir. İlkokuldan sonra 4 yıllık ortaokul mevcuttur. İlkokul okullaşma oranı %98.67'dir. İspanya'da ortaöğretim 2+4 şeklinde iki kademeye ayrılmıştır. 7. ve 8. sınıfları kapsayan sınıflar birinci basamağı 9. ve 10. sınıfları kapsayan basamakta 2. basamağı oluşturmaktadır. Türkiye'de ortaöğretim eğitimi 9.10.11.12. sınıfları kapsamaktadır. İspanya'da yükseköğretim 4 tipte gerçekleştirilir. 1- Birinci devre programları (3 yıl) 2-Birinci ve ikinci devrenin birlikte olduğu uzun dönem programlar (4 ya da 5 yıl tıp için 6yıl) 3-İkinci devre programları (2 yıl) 4-üçüncü devre yani yüksek lisans programları (2 yıl) Türkiye'de yönetsel kararlar senato tarafından, diğer kararlar ve görevlendirmeler YÖK tarafından alınır. Türkiye'de yükseköğretim 2 yıllık meslek yüksek okulları, 4-6 yıllık Lisans eğitimini kapsar. Yüksek lisans eğitimi 2 yıl, doktora ise 4 yıl sürer. İspanya'da özel eğitime ihtiyaç duyan öğrenciler 4 yaşından itibaren kendileri için açılmış olan özel eğitim okullarına veya günlük bakım merkezlerine başlayabilmektedir. Ayrıca kaynaştırma programları ile normal sınıflarda eğitim görebilmektedirler. Türkiye'de özel eğitime ihtiyaç duyan öğrencilerin ihtiyaçları resmi okullarda sağlanır. Ayrıca kaynaştırma programları ile normal sınıflarda giderilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Karşılaştırmalı eğitim, Türkiye, İspanya.

ABSTRACT

Education systems of countries differ. When each country encounters problems from its own education system, they need to research how different countries solve the problems. Therefore, comparative education research has come to the fore. The main purpose of this research is to examine mutually the types of schools in the education systems of Turkey and Spain. Within the framework of these purposes; It is not mandatory in either country. In Spain, pre-primary education continues from the first month of life until the age of 6. It is the education period in which children in the 0-3 age group and 3-6 age group continue. In Turkey, it covers the education of children up to the age of 5.5 and is not compulsory. The starting age for a primary school in Spain is 6. Primary schools last for 6 years. It consists of the 1st circuit formed by the 1st and 2nd grades, the 2nd semester formed by the 3rd and 4th grades, and the 3rd period formed by the 5th and 6th grades. This is a process that includes secondary school. The schooling rate is 99%. In Turkey, the primary school starting age is 5.5 and it lasts for 4 years. After primary school, there is a 4-year secondary school. The primary school enrollment rate is

98.67%. Secondary education in Spain is divided into two stages as 2+4. Classes covering 7th and 8th grades constitute the first level and the 2nd level in the level covering 9th and 10th grades. Secondary education in Turkey 9.10.11.12. covers classes. Higher education in Spain is carried out in 4 types. 1- First cycle programs (3 years) 2-Long-term programs that combine the first and second cycle (4 or 5 years for medicine 6 years) 3-Second cycle programs (2 years) 4-Third cycle, that is, master's programs (2 years) In Turkey, administrative decisions are taken by the Senate, other decisions and assignments are made by YÖK. Higher education in Turkey includes 2-year vocational schools and 4-6 years of undergraduate education. Master's education takes 2 years and a doctorate takes 4 years. Students in need of special education in Spain can start special education schools or daycare centers opened for them from the age of 4. In addition, they can receive education in regular classrooms with inclusive programs. The needs of students who need special education in Turkey are provided in public schools. It is also eliminated in normal classrooms with inclusion programs.

Keywords: Comparative education, Turkey, Spain.

1. GİRİŞ

Karşılaştırmalı eğitim; değişik ülkelerdeki iki veya daha fazla eğitim sisteminin benzerliklerini ve farklılıklarını tanımlamaya yardım eden, benzer görünen olguları açıklayan ve insanlara eğitim yolları hakkında yararlı teklifler getiren bir disiplin olma özelliği taşıırken; eğitim konusundaki farklı politikaları, eğitimle ilgili yasaları ve eğitimin finansal kaynaklarını da (ilköğretim, ortaöğretim, yükseköğretim) inceler. Ayrıca eğitimde amaç, içerik, yöntemler, araç-gereçler, materyalleri, değerlendirme, öğrenci, öğretmen, yönetici, veli denetici ile ilgili tüm eğitsel kavramlar da bu disiplinin ilgi kapsamı içindedir (Türkoğlu, 1998). Karşılaştırmalı eğitimin amaçlarını şu şekilde sıralayabiliriz (Erdoğan, 2014):

1. Eğitim sistemleri, problemleri ve uygulamaları hakkında geçerli bilgiler sağlamak,
2. Eğitimle ilişkili varsayımlar geliştirmek ve yorumlar yapabilmek için gerekli bilgiler sağlamak,
3. Eğitimi etkileyen unsurların, çeşitli ülkelerdeki gelişimini ve görünümünü inceleyerek eğitim politikalarının oluşmasına yardım edecek bir bakış açısı kazandırmak,
4. Bir ülkenin eğitim sisteminin geliştirilmesi için teorik ve pratik katkıda bulunmak,
5. İnsanların özellikle eğitimcilerin kültür ufkunu geliştirmek,
6. Belli bir sorun karşısında bireylerin geniş bir bakış açısına sahip olmasını,
7. Eğitim bilimlerini bilimsel olarak geliştirmek ve zenginleştirmek
8. Uluslararası anlayışa ve iletişime katkıda bulunmak, uluslararası gerginliği azaltmak,
9. Ulusal gelişme için gerekli olan eğitim politikalarının tayininde yardımcı olabilecek temel bilgileri sağlamak,
10. Eğitim konusunda başka ülkelerde kullanılan yöntem, uygulama ve kurumları uyarlamaktır. Küreselleşmenin geçmiş dönemlere göre hız kazandığı çağımızda, çatışma yaratabilen farklılıkların uyum ya da uzlaşmalar yolu ile en alt düzeye indirgenmeye çalışılması kaçınılmazdır. Buna da en iyi bir şekilde hizmet edecek olan eğitimidir. Bu bakımdan ülkelerin birbirlerini eğitim sistemlerini tanımaları, birbirlerinden yararlanmaları, bilgi akışı sağlamaları, ortak öğrenci değişim programları uygulamaları, ortak değerler oluşturmalarına uygun zemini hazırlayabilir. Karşılaştırmalı eğitim çalışmaları; farklı kültürlerin ve farklı eğitim sistemlerinin tanınmasını ve karşılaştırmasını sağlar, küreselleşmeyi destekler ve tüm ülkelere yönelik uluslararası bir eğitim anlayışının doğmasını sağlar (Balcı, 2013).

2. İSPANYA EĞİTİM SİSTEMİ

İspanya, 1978 yılında kabul edilen Anayasa uyarınca sisteme dayalı parlamenter bir monarşidir. Kral sembolik bir öneme sahiptir. Yasama erki iki meclisli bir Contes Generalis'in elindedir. Bu organ temsilciler meclisinden oluşmaktadır. Yasa tasarısı sunma yetkisi iki meclise, hükümete ve bölge meclislerine aittir. Özerk bölgeler, belediyeler ile sorumluluğu paylaşmışlardır. Yeni Anayasa ile oluşan özerk bölge yönetimleri, tam özerk bölgeler ve yarı özerk bölgeler olmak üzere ikiye ayrılmaktadır (Erden, 2011: 287).

İspanya eğitim sisteminin yapısında genel olarak;

- 1.Eğitim ve Bilim Bakanlığı (Devlet)
- 2.Özerk bölge yönetimleri,
- 3.Yerel eğitim otoriteleri bulunmaktadır (Erden, 2011: 291).

Eğitim sisteminin yönetiminde yetki, ulusal toprakları oluşturan 17 özerk komin ile merkezi yönetim arasında paylaşılmıştır. Eğitim sisteminin ortak yapısının ve ilkelerinin korunması için bazı alanlarda genel yetki devlete aittir. Temel yapının korunması şartıyla eğitim alanında tüm özerk bölgelerin kendi özerklik sınırları içinde üstlendikleri yetki ve sorumlulukları vardır. Tam özerk olmayan bölgelerde, eğitimde genel yetki ve sorumluluk Eğitim ve Bilim Bakanlığına aittir. Tüm eğitim kurumlarının emri altına verildiği en üst makam bu bakanlık olup aynı zamanda kamuya ve özel kişilere ait öğretim organizasyonları için bir koordinasyon merkezidir. Bu kurum, okul öncesi eğitimi, birincil alan ve ikincil alan basamağında ve bunun yanı sıra yüksekokul basamağında hükümet politikasını icra eder ve geliştirir. Aynı zamanda araştırmaları koordine eder (Korkmaz ve Karadağ, 2009: 297).

2.1. Eğitim Sisteminin Amaç ve Politikaları

İspanya eğitim sistemi; kültürel bütünleşme için ulusun birbirine olan bağıni güçlendirmeyi, sosyal bütünleşme için toplumsal değişmeye katkıda bulunmayı, ekonomik bütünleşme için fırsat eşitliğini yaşatmayı ve beslemeyi, siyasi bütünleşme için de demokratik değerlere sahip çıkmayı amaçlar. Ayrıca;

-Tüm çocuklara genel kültür,

-Okuma-yazma,

-Sözlü ifade yeteneği,

-Aritmetik bilgisi,

-Bağımsız olma duygusu kazanma fırsatını vermektedir (Korkmaz ve Karadağ,2009:2)

1978 Anayasası Eğitim ile ilgili yasanın temel ilkelerini belirlemiştir. Buna göre devlet, eğitimi temel bir hak olarak kabul ederek güvence altına almak zorundadır (Erginer, 2009:198). İspanya eğitim sistemini amaç ve politika boyutunda şekillendiren yasalar aşağıda sıralanmıştır (Erden, 2011:288):

a. 1970 Eğitim ve Finansmanı Genel Yasası (LGE)

b. 1978 İspanya Yasası

c. 1983 Üniversite Reformu (LRU)

d. 1985 Eğitim Hakları Yasası (LODE)

e. 1990 Eğitim Sisteminin Genel Yapısı Organik Yasası (LOGSE)

f. 1995 Eğitim Kurumlarının Yönetimi, Değerlendirilmesi ve Katılım Organik Yasası (LOPEG)

g. 2001 Üniversiteler Organik Yasası (LOU)

h. 2002 Mesleki Eğitim ve Nitelikler Yasası (LOCFP)

i. 2002 Eğitim Kalitesi Organik Yasası (LOCE)

j. 2006 Eğitim Yasası (LOE)

k. 2007 Üniversiteleri Geliştirme Yasası (LOMLOU)

İspanya demokrasi tarihinde eğitim üzerine yapılmış 7. yasal düzenleme olan Eğitim Kalitesini Yükseltme Kanunu (LOMCE) olarak adlandırılan reform paketi, Kasım 2013'te kabul edildi. Bu yasal düzenleme devlet okullarının özel okullar karşısında daha güçsüz hale getirildiği, eğitimin daha paralı hale getirildiği çift dilde eğitim yapan özerk bölgelerde İspanyolcanın daha baskın olması, eğitimde kontrol ve karar mekanizmasında özerk yönetimlerin elindeki hakların kısıtlanarak merkezileştirilmesi, Katolik Kilisesi'nin uzun yıllardır istediği, Katolik dini derslerinin saatlerinin artırılıp not ortalamasına katılmasının sağlandığı gerekçesi ile yoğun protestolara rağmen kabul edilmiştir (Online – 2).

2.2. İspanya'da Eğitim Sisteminin Basamakları

İspanya eğitim sistemi basamakları aşağıdaki gibi sıralanabilir (MEB,1995):

Okul Öncesi Eğitim: 3-6 yaş

İlkokul ve Ortaokul: 6-12 yaş

Orta Öğretim I. Kademe:12-16 yaş

Orta Öğretim II. Kademe: 16-18 yaş

Okul Öncesi Eğitim

İspanya eğitim sisteminin ilk aşamasıdır. 0-3 yaş ve 3-6 yaş arası olmak üzere iki döneme ayrılır. Bu eğitim düzeyine tek giriş koşulu, öğrencinin yaşıdır. Okul öncesi eğitim zorunlu değildir. Kayıt fazla olduğunda ise ücret alınmaktadır (Erginer, 2009).

Okul Öncesi Eğitimin Amaçları

1-Öğrenciler kendi yetenek ve sınırlarını değerlendirebilmeleri için keşfetmeyi başarmaları, kendi vücutlarını anlayıp kontrol etmeleri, gerçek ve olumlu kendi imajlarını oluşturmaları;

2-Öğrencilerin artan bir şekilde bağımsız davranmalarını sağlayarak onların yetişkinlerle ve kendi akranlarıyla ilişkilerinde duygusal olarak kendinden emin olmalarını sağlamak, kendi güvenlerini ve girişimci olma yeteneklerini geliştirmek, sosyal ilişki dairesini genişletmek ve düşüncelerini ifade edebilme;

3-Öğrencilerin aile, sosyal ve doğal çevrelerinde olan olayları gözlemleyerek araştırma yapmalarını kolaylaştırmak, bu çevrelerde oluşan ilişkileri ve en anlamlı özellikleri keşfederken bunlara katılarak saygı tutumlarını geliştirmek;

4-Öğrencilerin sözlü dil becerilerini geliştirmek (Erden, 2013:290).

Zorunlu Eğitim

Genel öğretim yasasına göre 10 yıl süren temel eğitim, 6-16 yaş arasındaki bütün İspanyollar için zorunlu eğitimi oluşturur. Bu sürenin ilk 6 yılı ilköğretim ve son 4 yılı ise ortaöğretim olarak ayrılmaktadır (Korkmaz ve Karadağ, 2009: 292).

İlköğretim Eğitimi

Bütün öğrenciler, yaş sınırları içinde temel öğretime ve ilköğretim hakkına sahiptirler. İspanya eğitim sisteminde ilköğretim ikiye ayrılmış üç devre şeklinde düzenlenmiştir. Bunlar;

6-8 yaş çocukların devam ettiği 1 ve 2. sınıfların oluşturduğu birinci devre,

8-10 yaş çocukların devam ettiği 3 ve 4. sınıfların oluşturduğu ikinci devre,

10-12 yaş çocukların devam ettiği 5 ve 6. sınıfların oluşturduğu üçüncü devre,

Okullar kamu ve özel statüde olabilirler. Kamu okullarında bütün seviyelerde eğitim parasızdır. Yalnızca ailelerin gelirleri ölçüsünde öğrenciden yemek, ulaşım ve barınma masraflarına istenebilir. Kamu ilköğretim okulları, karma eğitim yapmak zorunda olmasına rağmen özel okullar bu kurala uymak zorunda değildir (Korkmaz ve Karadağ, 2009:292,293).

İlköğretim kurumlarının her sınıf için en çok 25 öğrenciden oluşan en az bir sınıfı olmalıdır. Öğrencilerin istenilen düzeyde olmadığına karar verilirse, o öğrenci bir yıl aynı sınıfı tekrar eder. İlköğretim her sınıfta bir basamak boyunca aynı öğretmen tarafından öğretim yapılır. Bütün öğrenciler için ilköğretim kademesinde zorunlu bilgi alanları; doğal, sosyal ve kültürel çevreyle ilgili bilgiler, sanat eğitim, İspanyol dili ve edebiyatı, matematik, Katolik dili(seçmeli) ve yabancı dil dersleridir (Korkmaz ve Karadağ, 2009:292,293).

İlköğretimin Amaçları

Öğrencilere dil, okuma yazma ve aritmetik alanlarında temel bilgi ve becerileri kazandırmak, insan ilişkilerinde temel değerleri kazandırmaktır. Ayrıca öğrencilerin artistik becerilerini geliştirmek, fiziksel, sosyal ve kültürel çevrenin temel karakterini bilmelerini, sağlıklarını ve doğal çevreyi korumalarını ve çocukların yaşadıkları ortamlarda kendi kendilerine yetmelerine sağlamaya dönük genel bir eğitim vermek ve onların üst öğrenime hazırlamaktadır (Erden, 2013:290).

Ortaöğretim I. Kademe

İspanya eğitim sisteminde ortaöğretim, iki eşit parçaya ayrılmış 4 yıllık bir okul süresini kapsamaktadır. Ortaöğretim kurumları,12-14 ve 14-16 yaş grubundaki öğrencilerin devam ettiği zorunlu eğitim kurumlarıdır. Bu okullara ilköğretim sonunda otomatik olarak geçilir. Ortaöğretim kurumlarının zorunlu eğitimi tamamlamak, öğrencilerin iş dünyasına katılımı ve öğrencileri ortaöğretim sonrası eğitime hazırlamak olmak üzere üç temel amacı vardır. Ortaöğretim kurumlarında

öğrenciler yaşlarına göre sınıflara ayrılırlar. Her sınıfta en fazla 30 öğrenci bulunmaktadır (Mora,1997).

Zorunlu Eğitim Sonrası Ortaöğretim

Ortaöğretim II. Kademe

Genel Ortaöğretim: Genel liseler 2 yıl sürelidir. Amacı; öğrencilerin zihinsel ve duygusal gelişimlerini, onların sosyal işlevlerini normal bir biçimde yerine getirebilecek ve üst düzeyde eğitim veren üniversite ve yükseköğretim programlarını izleyebilecek bilgi ve becerilere sahip olmalarını sağlamaktır.

Mesleki Ortaöğretim: Mesleki ortaöğretim, orta ve üst düzey olmak üzere ikiye ayrılır. Öğrencilerin orta düzeyde mesleki eğitime devam edebilmeleri için zorunlu ortaöğretimi başarıyla tamamlamaları ve bu belgelendirmeleri gerekmektedir (Korkmaz ve Karadağ, 2009:294, 295).

Üniversite

1983 Üniversite reformu ile yükseköğretimin örgütlenmesinde yerel yönetimler de etkili kılınmıştır. Personel alımı konusunda yükseköğretim birimlerine yetkiler verilmiştir. Ancak kadro verme işlemini devlet yapmaktadır. Üniversiteler Organizasyon Yasası (LOU), üniversite sistemini düzenler. Bu yasanın amacı üniversitelerde kaliteyi ve mükemmelliği sağlamaktır. Üniversitenin rolünü, bilimsel, teknik ve kültürel bilgiyi tartışmak, geliştirmek ve aktarmak olarak belirlemiştir (Balcı, 2013).

1990 Eğitim Yasası ile yükseköğretime giriş yeniden düzenlenmiştir. Bu yasadaki önce, yükseköğretim görmek isteyen öğrenciler ortaöğretim II. Devreden sonra üniversiteye hazırlık sınıfını bitirmek zorunluluğu getirildi. Bu yasa ile birlikte hazırlık sınıfı okuma şartı kaldırılmıştır. Bu yasaya istinaden ortaöğretim II. devreden olgunluk diploması almaya hak kazanan öğrencilerin, yükseköğretime devam etmek istiyorsa iki aşamalı üniversiteye giriş sınavını başarılı olmak zorundadır. Her yılın haziran ve eylül aylarında üniversiteye giriş sınavı yapılmaktadır (Sağlam, 1999).

Bir öğrenci, bu sınavı en çok üç kez tekrar edebilir. Giriş sınavını her üniversitenin kendisi yapar. Başvuran öğrenci sayısının alınacak öğrenci sayısından fazla olduğu yükseköğretim programlarına öğrenci seçiminde, genel giriş koşullarına ek olarak giriş sınavında alınan not, ortaöğretim başarı ortalaması, özel sınav yapma gibi özel giriş koşulları da uygulanır (Sağlam, 1999).

Üniversite eğitimi dört tipte gerçekleştirilmektedir. Bunlar;

Kısa dönem (3 yıl)

Uzun dönem (4-5 yıl, tıp için 6 yıl)

Yüksek lisans (2 yıl)

Doktora

Akademik Yükseköğretim

Fakülteler ve teknik yükseköğretim kurumları, tüm geleneksel bilim dallarında (matematik, fen bilimleri, tıp, ziraat, sosyal bilimler, hukuk, işletme, ekonomi ve yönetim bilimleri, dil ve edebiyat, güzel sanatlar ve mühendislik bilimleri vb.) üç öğrenim derecesini veren programlar uygularlar.

Ulusal uzaktan öğretim üniversitesi, ülke düzeyinde diploma ya da lisans derecesi ile bitirilen çeşitli yükseköğretim programları uygular. Bu üniversite, olağan programların yanı sıra açık yükseköğretim programları kapsamında girişin bir ön diploma koşuluna bağlı olmadığı kısa süreli programlar da uygular (Sağlam, 1999).

Mesleki Yüksek Öğretim

Mesleki yükseköğretim, üniversitelerle bağlantılı meslek yükseköğretim kurumlarında verildiği gibi, üniversite alanına girmeyen, mesleğe dönük uygulama ağırlıklı programlar uygulayan resmi ve özel meslek yükseköğretim kurumlarında verilir. Çoğu bağımsız olan bu okullarda, ülke düzeyinde resmen tanınan ve üniversitelerden alınan diploma ve lisans derecesine eşdeğer bir derece ile bitirilen yükseköğretim programları uygulanır (Sağlam,1999).

Özel Eğitim

Özel eğitim ihtiyacı olan öğrenciler, fiziksel, ruhsal veya duyuşsal yetersizlikleri ya da ciddi davranış sorunları nedeniyle özel destek ve özel eğitim ihtiyacı olan öğrencilerdir. Genel eğilim bu öğrencilerin yaygın eğitime dahil edilmesi şeklindedir. Yaygın eğitim içinde gereksinimleri karşılanamayan öğrenciler için özel ihtiyaçlı çocuklara eğitim veren okullar veya birimler bulunmaktadır (Online5).

3. TÜRKİYE EĞİTİM SİSTEMİ

Türk Eğitim Sistemi, 14 Haziran 1973 tarihinde kabul edilen 1739 sayılı Milli Eğitim Temel Kanunu'na göre oluşturulmuştur. Bu kanuna göre Türk Eğitim Sistemi örgün ve yaygın eğitim olmak üzere iki ana bölümden oluşmaktadır (Akpınar, 2009:125).

Türk Eğitim Sistemi'nin genel amaçları ve temel ilkeleri bu kanunla belirlenmiştir. Bu kanuna göre, Türk Milli Eğitimi'nin; Genellik ve Eşitlik, Ferdin ve Toplumun ihtiyaçları, Yönelme, Eğitim Hakkı, Fırsat ve İmkan Eşitliği, Süreklilik, Atatürk inkılap ve ilkeleri ve Atatürk Milliyetçiliği, Demokrasi Eğitimi, Laiklik, Bilimsellik, Planlılık, Karma Eğitim, Okul ile Aile birliği ve Her Yerde Eğitim olmak üzere toplam on dört ilkesi vardır. Milli Eğitim Temel Kanunu'na göre Türk Milli Eğitim Sistemi, örgün ve yaygın eğitim olmak üzere iki ana bölümden kurulur. Örgün eğitim, okul öncesi eğitim, ilköğretim, ortaöğretim ve yükseköğretim kurumlarını kapsar. Yaygın eğitim ise örgün eğitimin yanında veya dışında düzenlenen eğitim faaliyetlerinin tamamını kapsar (Fidan ve Erden, 1998:209-212).

3.1. Örgün Eğitim

Örgün eğitim, belirli yaş grubundaki ve aynı seviyedeki bireyler için, amaca göre hazırlanmış programlarla okul çatısı altında yapılan düzenli (4+4+4) olan kısmı zorunlu olan eğitimidir.

Örgün eğitim;

- > Okul öncesi
- > İlköğretim (ilkokul ve ortaokul)
- > Ortaöğretim (Lise)
- > Yükseköğretim kurumlarını kapsamaktadır.

Okul Öncesi Eğitim

Okul öncesi eğitim; isteğe bağlıdır ve 37-66 ay arasındaki çocukların eğitimini kapsar. Okul öncesi eğitim kurumları, bağımsız anaokulları olarak kurulabildikleri gibi, kız meslek liselerine bağlı uygulama sınıfları ile diğer öğretim kurumlarına bağlı ana sınıfları olarak da açılabilir.

İlköğretim (İlkokul-Ortaokul)

İlköğretim, 6-14 yaş grubundaki çocukların eğitim-öğretimini kapsar. Kız ve erkek bütün vatandaşlar için zorunludur ve devlet okullarında parasızdır. İlköğretim kurumları 4 yıllık ilkokul ve 4 yıllık ortaokullardan oluşur (online-3).

İlköğretimin (İlkokul-ortaokul) amacı

Her Türk çocuğu iyi birer vatandaş olabilmesi için gerekli temel bilgi, beceri, davranış ve alışkanlık kazandırmak, millî ahlak anlayışına uygun olarak yetiştirmek;

Her Türk çocuğunu ilgi, yeti ve yetenekleri doğrultusunda yetiştirerek hayata ve bir üst öğrenime hazırlanmak;

İlköğretimin son ders yılının ikinci yarısında öğrencilere, ortaöğretimde devam edebilecek okul ve programların hangi mesleklerin yolunu açabileceği ve bu mesleklerin kendilerine sağlayacağı yaşam standardı konusunda tanıtıcı bilgiler vermek üzere rehberlik servislerince gerekli çalışmaları yapar (Ada ve Baysal, 2009:44).

Ortaöğretim (Lise)

Ortaöğretim; ilköğretime dayalı, en az dört yıllık öğrenim veren 14-17 yaş grubu çocukların eğitimini kapsayan Yüksek öğrenime hazırlayan liseler ile meslekî ve teknik ortaöğrenim kurumlarından oluşur. Kız ve erkek bütün vatandaşlar için zorunludur ve devlet okullarında parasızdır (Online-3).

Özel Eğitim ve Özel Öğretim

Özel Eğitimin amacı; özel eğitim gerektiren bireylerin eğitim ihtiyaçlarını en iyi şekilde karşılayarak onları toplumla bütünleştirmek ve meslek sahibi yapmaktır.

Özel eğitim okulları Türk millî eğitim sistemindeki kademelendirmeye göre yapılandırılmıştır. Ancak, diğer okullardan farklı olarak, ilköğretim öncesinde hazırlık sınıfı bulunmaktadır.

Özel eğitim okullarında; Görme Engellilerin Eğitimi, İşitme Engellilerin Eğitimi, Ortopedik Engellilerin Eğitimi, Zihinsel Engellilerin Eğitimi, Süreğen Hastalığı Olanların Eğitimi, Otistik Çocukların Eğitimi, Üstün veya Özel Yeteneklilerin Eğitimi ve Kaynaştırma ve Özel Sınıflarda Eğitim kategorilerinde eğitim verilmektedir.

Özel Öğretim kurumları; 625 sayılı kanun doğrultusunda açılmış, her kademe ve türdeki özel okullar, özel dershaneler, özel mesleki ve teknik kurslar, özel motorlu taşıt sürücüleri kursları ile özel öğrenci etüt eğitim merkezlerini kapsamaktadır. Özel öğretim kurumları faaliyetlerini, Milli Eğitim Bakanlığı'nın gözetim ve denetiminde sürdürmektedir (online-4).

Yükseköğretim

Yükseköğretim, ortaöğretime dayalı en az 2 yıllık yüksek öğrenim veren eğitim kurumlarının tümünü kapsar. Yüksek öğretimin amaç ve görevleri, millî eğitimin genel amaçlarına ve temel ilkelerine uygun olarak;

1. Öğrencileri ilgi, istidat ve kabiliyetleri ölçüsünde ve doğrultusunda yurdumuzun bilim politikasına ve toplumun yüksek seviyede ve çeşitli kademelerdeki insan gücü ihtiyaçlarına göre yetiştirmek,
2. Çeşitli kademelerde bilimsel öğretim yapmak,
3. Yurdumuzu ilgilendirilenler başta olmak üzere, bütün bilimsel, teknik ve kültürel sorunları çözmek için bilimleri genişletip derinleştirecek inceleme ve araştırmalarda bulunmak,
4. Yurdumuzun türlü yönde ilerleme ve gelişmesini ilgilendiren bütün sorunları, hükümet ve kurumlarla da elbirliği etmek suretiyle öğretim ve araştırma konusu yaparak sonuçlarını toplumun yararlanmasına sunmak ve hükümetçe istenecek inceleme ve araştırmaları sonuçlandırarak düşüncelerini bildirmek,
5. Araştırma ve incelemelerin sonuçlarını gösteren, bilim ve tekniğin ilerlemesini sağlayan her türlü yayınları yapmak,
6. Türk toplumunun genel seviyesini yükseltici ve kamuoyunu aydınlatıcı birim verilerini sözle, yazı ile halka yaymak ve yaygın eğitim hizmetlerinde bulunmaktır.

Yükseköğretim kurumları; üniversite, fakülte, enstitü, yüksekokul, konservatuar, meslek yüksekokul ile uygulama ve araştırma merkezlerinden oluşmaktadır (Ada ve Baysal, 2009:50).

Lisansüstü Programları

Yüksek lisans, doktora, tıpta uzmanlık ve sanatta yeterlik eğitimini kapsar ve aşağıdaki kademelere ayrılır.

-Yüksek Lisans (Bilim uzmanlığı, yüksek mühendislik, yüksek mimarlık, master): Bir lisans öğretimine dayalı, eğitim -öğretim ve araştırmanın sonuçlarını ortaya koymayı amaçlayan bir yükseköğretimdir.

-Doktora: Lisansa dayalı en az altı veya yüksek lisans veya eczacılık veya fen fakültesi mezunlarınca Sağlık Bakanlığı tarafından düzenlenen esaslara göre bir laboratuvar dalında kazanılan uzmanlığa dayalı en az dört yarıyılık programı kapsayan ve orijinal bir araştırmanın sonuçlarını ortaya koymayı amaçlayan bir yükseköğretimdir.

-Tıpta Uzmanlık: Sağlık Bakanlığı tarafından düzenlenen esaslara göre yürütülen ve tıp doktorlarına belirli alanlarda özel yetenek ve yetki sağlamayı amaçlayan bir yükseköğretimdir.

-Sanatta Yeterlik: Lisansa dayalı en az altı, yüksek lisansa dayalı en az dört yarı yıllık programı kapsayan ve orijinal bir sanat eserinin ortaya konulmasını, müzik ve sahne sanatlarında ise üstün bir uygulama ve yaratıcılığı amaçlayan doktora düzeyinde lisans üstü bir yükseköğretim eşdeğeridir (online-3). Bu araştırmanın genel amacı, İspanya ve Türkiye eğitim sistemlerini karşılaştırmalı olarak incelenmesi amaçlanmaktadır.

Bu genel amaç doğrultusunda aşağıdaki sorulara cevap aranmıştır:

1. Her iki ülkenin okulöncesi eğitimlerinin benzer ve farklı yönleri var mıdır?
2. Her iki ülkenin ilkökul eğitimlerinin benzer ve farklı yönleri var mıdır?
3. Her iki ülkenin ortaokul eğitimlerinin benzer ve farklı yönleri var mıdır?
4. Her iki ülkenin ortaöğretim(lise) eğitimlerinin benzer ve farklı yönleri var mıdır?
5. Her iki ülkenin yükseköğretim(lisans) eğitimlerinin benzer ve farklı yönleri var mıdır?
6. Her iki ülkenin lisansüstü eğitimlerinin benzer ve farklı yönleri var mıdır?

4. YÖNTEM

4.1. Araştırmanın Modeli

Bu çalışmada Türkiye ve İspanya'nın eğitim sistemlerini karşılaştırmalı olarak incelenmesi amaçlandığından nitel yöntemi kullanılmıştır. Gerekli verilere ulaşabilmek için nitel araştırma yöntemlerinden olan doküman analizi yöntemi kullanılmıştır. Yapılan bu çalışmada karşılaştırılmalı eğitim araştırmalarında kullanılan dört yaklaşımdan biri olan yatay yaklaşım kullanılmıştır. Yatay yaklaşımda farklı eğitim sistemlerinin ayrı ayrı unsurları tek tek ele alınıp paralel bir şekilde bir bütün olarak incelenir (Erdoğan, 1995).

4.2. Verilerin Toplanması

Araştırma verilerinin elde edilmesinde nitel veri toplama yöntemlerinden doküman incelemesi kullanılmıştır. Doküman incelemesi araştırılması hedeflenen olgu ve olgular hakkında bilgi içeren yazılı materyallerin analizini kapsar (Yıldırım ve Şimşek, 2006). Doküman incelemesi için ilgili alan yazın tarandıktan sonra ülkelerin okul türü karşılaştırılabilmesi amacıyla kullanılacak ölçütler belirlenmiş ve veriler bu çerçevede toplanmıştır. Verilerin toplanması sürecinde ülkelerin resmi kurumlarından elde edilen verilerden ve uluslararası araştırma raporlarından yararlanılmıştır

5. BULGULAR

Bu bölümde, araştırmanın amacı ile ilgili toplanmış olan verilerin, yöntem bölümünde açıklanan tekniklerle çözümlenmesi sonucunda elde edilecek bulgularla, bu bulgulara ilişkin yorumlar yer almıştır.

Araştırmanın alt amaçlarına ilişkin bulgular aşağıda sırasıyla ele alınmıştır.

İspanya ve Türkiye Okulöncesi Eğitiminin Benzer ve Farklı Yönleri

Her iki ülkede de zorunlu değildir. İspanya'da Çocukların yaşamının ilk ayından 6 yaşına kadar okul öncesi eğitim devam eder. 0-3 yaş ve 3-6 yaş grubundaki çocukların devam ettiği eğitim dönemidir. Türkiye'de ise 5,5 yaşına kadar olan çocukların eğitimin kapsar ve zorunlu değildir.

İspanya ve Türkiye İlkokul ve Ortaokul Eğitiminin Benzer ve Farklı Yönleri

İspanya'da İlkokula başlama yaşı 6'dır. İlkokullar 6 yıl sürelidir. 1. ve 2. sınıfların oluşturduğu 1. devre, 3. ve 4. sınıfların oluşturduğu 2. devre ve 5. ve 6. sınıfların oluşturduğu 3. devreden oluşur. Bu da ortaokulu içine alan bir süreçtir. Okullaşma oranı %99'dür. Türkiye'de ise İlkokula başlama yaşı 5,5'dir ve 4 yıl sürelidir. İlkokuldan sonra 4 yıllık ortaokul mevcuttur. İlkokul okullaşma oranı %98,67'dir.

İspanya ve Türkiye Ortaöğretim Eğitiminin Benzer ve Farklı Yönleri

İspanya'da ortaöğretim 2+4 şeklinde iki kademeye ayrılmıştır. 7. ve 8. sınıfları kapsayan sınıflar birinci basamağı 9. ve 10. sınıfları kapsayan basamakta 2. basamağı oluşturmaktadır. Türkiye'de ortaöğretim eğitimi 9.10.11.12. sınıfları kapsamaktadır.

İspanya ve Türkiye Yükseköğretim Eğitiminin Benzer ve Farklı Yönleri

İspanya'da yükseköğretim 4 tipte gerçekleştirilir. 1- Birinci devre programları (3 yıl) 2-Birinci ve ikinci devrenin birlikte olduğu uzun dönem programlar (4 ya da 5 yıl tıp için 6yıl) 3-İkinci devre programları (2 yıl) 4-üçüncü devre yani yüksek lisans programları (2 yıl) Türkiye'de yönetsel kararlar senato tarafından, diğer kararlar ve görevlendirmeler YÖK tarafından alınır. Türkiye'de

yükseköğretim 2 yıllık meslek yüksek okulları, 4-6 yıllık Lisans eğitimini kapsar. Yüksek lisans eğitimi 2 yıl, doktora ise 4 yıl sürer.

İspanya ve Türkiye Özel Eğitiminin Benzer ve Farklı Yönleri

İspanya'da özel eğitime ihtiyaç duyan öğrenciler 4 yaşından itibaren kendileri için açılmış olan özel eğitim okullarına veya günlük bakım merkezlerine başlayabilmektedir. Ayrıca kaynaştırma programları ile normal sınıflarda eğitim görebilmektedirler. Türkiye'de özel eğitime ihtiyaç duyan öğrencilerin ihtiyaçları resmi okullarda sağlanır. Ayrıca kaynaştırma programları ile normal sınıflarda giderilmektedir.

6. TARTIŞMA ve SONUÇ

Bu çalışmada, Türkiye ile İspanya'nın eğitim sistemi karşılaştırmalı olarak incelenmiştir. İspanya eğitim sistemi 1990 LOGSE ve 1995 LOPED yasaları ile şekillenmiştir. Eğitim pragmatik bir nitelik taşımaktadır. Eğitimin amacı, öğrencilere üst düzeyde kaliteli bir eğitim vermek ve öğrencilerin ilgi ve yetenekleri doğrultusunda kendilerini tanımlarını sağlamak ve mesleğe yönelmelerine yardımcı olmaktır. Türkiye'de ise 1739 sayılı Milli Eğitim Temel Yasası Türk Eğitim sisteminin ana çerçevesini oluşturmaktadır. Türk eğitim sisteminin amaç boyutunda iyi insan, iyi yurttaş, üst öğrenime hazırlama, mesleğe hazırlama gibi amaçlar bulunmaktadır. Bu yönü ile amaç boyutunda Türk eğitim sistemi ile İspanya eğitim sistemi arasında benzerlik bulunmaktadır.

Türkiye ve İspanya eğitim sistemleri yapı boyutunda karşılaştırıldığında önemli farklılaşma bulunmaktadır. İspanya eğitim sisteminde artan bir yerleşme eğilimi bulunmaktadır. Eğitimin yerleşmesinin en önemli nedeni İspanya'nın sosyo-kültürel yapısıdır. İspanya eğitim sisteminde, eğitim işinin merkez, özerk bölgeler ve yerel (belediye) birimleri arasında paylaşıldığı görülmektedir. Eğitim her düzeyinde katılım sağlamak için kurul ve konseyler oluşturmaktadır. Türkiye eğitim sisteminde ise merkezi bir yapıya sahiptir. Yerel düzeydeki uygulamalar merkez teşkilatının uzantıları olan taşra teşkilatı eliyle yürütülmektedir (Erden, 2013:310).

İspanya'da, 1990 yılında çıkarılan Eğitim Sisteminin Genel Yapısı ile ilgili yasa ile zorunlu eğitim 10 yıla çıkarılmıştır. Türk eğitim sistemi 12 yıllık zorunlu kademeli eğitim olarak üç kademeye ayrılmıştır. Her iki ülkede de zorunlu eğitim döneminde eğitim ücretsizdir. Her iki ülkede de okul öncesi eğitimi zorunlu değildir.

İspanya'da okul kayıtlarında velilerin okul seçme hakkı bulunmaktadır. Türkiye'de okul kayıtlarında okul bölgesi uygulamaları mevcuttur.

Her iki ülkenin yükseköğretim sistemlerinde kendilerine özgü giriş koşulları vardır. İspanya'da Yükseköğretime geçişte sınavı (PAU) vardır. Türkiye'de iki aşamalı üniversite sınavı vardır. Bu sınavlar Alan Yeterlilik Testi (AYT) ve Yükseköğretim Kurumları Sınavı (YKS).

Her iki ülkede de üniversitelerin yapılanmasında birbirinden farklıdır. İspanya'da meslek yüksekokulları durumunda olan ve kısa süreli üniversite eğitimi yapan okullar üç yıldır. Türkiye'de üniversiteler dört yıldır.

7. ÖNERİLER

- Bu çalışmada sadece Türkiye ve İspanya eğitim sistemlerindeki okul türlerini karşılıklı olarak incelemektir. Bu çerçevede, eğitim sisteminin tarihsel gelişimi, örgütsel yapılanması, yönetimi, finansmanı, denetimi ve diğer başka alanlarında da detaylı çalışmalar yapılması önerilmektedir.
- Türkiye eğitim sisteminde son dönemde yapılan değişiklikler çerçevesinde yeni çalışmalara ihtiyaç olduğu fark edilmiştir. Bu çerçevede güncel bilgi ihtiyacını karşılayacak çalışmalar yapılabilir.

KAYNAKÇA

- ADA, S. ve BAYSAL, N. (2009). *Eğitim Yapıları ve Yönetimleri Açısından Çeşitli Ülkelere Bir Bakış*. (Editör: Sefer Ada, Z. Nurdan Baysal). Ankara: Pegem Akademi.
- AKPINAR, B. (2009). *Eğitim ve Program*, Elazığ: Data Yayınları
- BALCI, A. (2013). *Karşılaştırmalı Eğitim Sistemleri*. Ankara: Pegem Yayıncılık
- ERDEN, A. (2011). *Karşılaştırmalı Eğitim Sistemleri*. (Editör: Ali Balcı). Ankara Pegem Akademi.
- ERDEN, A. (2013). *Karşılaştırmalı Eğitim Sistemleri*. (Editör: Ali Balcı) Ankara: Pegem Yayıncılık
- ERDOĞAN, İ. (2014). "Karşılaştırmalı Eğitim: Türk Eğitim Bilimleri İçinde Önemszenmesi Gereken Bir Alan" (http://www.tebd.gazi.edu.tr/arsiv/2003_cilt1/sayi_3/265-283.pdf) (Erişim 30.08.2021)
- ERDOĞAN, İ.(1995). *Çağdaş Eğitim Sistemleri*. İstanbul: Sistem Yayınları.
- ERGİNER, A. (2009). "Avrupa Birliği Eğitim Sistemleri. Ankara: Pegem Akademi Yayınları
- FİDAN, N. ve ERDEN, M. (1986). *Eğitim bilimine giriş*. Ankara: Kadioğlu Matbaası.
- KORKMAZ, T. VE KARADAĞ, E. (2009). *Eğitim Yapıları ve Yönetimleri Açısından Çeşitli Ülkelere Bir Bakış*. (Editör: Sefer Ada, Z.Nurdan Baysal). Ankara: Pegem Akademi.
- MEB (1995). " Bazı Ülkelerin Eğitim Sistemleri ve Yüksek Öğretime Geçiş" Onbeşinci Millî Eğitim Şûrası, Ankara.
- MORA, j. G. (1997). "Eguty in spanish higher education", *Higher Education*,33.
- ONLINE.1 (<http://www.cnnturk.com/2013/dunya/11/28/ispanyada.egitim.reformu.meclisten.gecti/7>) [(Erişim Tarihi: 23.10.2020)] Bazı Ülkelerin Eğitim Sistemleri ve Yüksek Öğretime Geçiş
- ONLINE.2 (<http://www.istesob.org/299kitap/02.pdf>) [(Erişim Tarihi: 29.10.2020)]
- ONLINE.3 (http://acikders.ankara.edu.tr/pluginfile.php/732/mod_resource/content/3/tesin%20yap%C4%B1s%C4%B1.pdf) [(Erişim Tarihi: 29.10.2020)]
- TÜRKOĞLU, A. (1998). *Karşılaştırmalı Eğitim: Dünya Ülkelerinde Örneklerle*. Adana Baki Kitabevi.
- YILDIRIM, A., ve ŞİMŞEK, H. (2006). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri*. (6. baskı) Ankara: Seçkin Yayıncılık.